

šoli v Maribor in pozneje v Gradec, kjer je dokončal bogoslovje in postal duhovnik. Novomašniško gostijo mu je priredil boter Martin, ki je bil trden kmet in je imel svojo domačijo na visokem hribu z lepim razgledom. Ker je bil botrov dom od župnijske cerkve oddaljen dobro uro, je služil novomašnik Štefan prvo najsvetejšo daritev — meseca avgusta 1844 — v četrto ure oddaljeni, lepi in prostorni podružnici, posvečeni v čast velikemu misijonarju in ustanovitelju jezuitskega reda, h kateri so v tistem času v obilnem številu romali Pohorci in Kobanci od blizu in daleč.

Franc, ki je bil velike, močne in zale postave, je po očetovi smrti prevzel posestvo. Oženil se je s premožno vdovo, ki je bila 7 let starejša od njega. Ker je hodil v šolo in bil »pismen«, je veljal za najbolj študirane in prebrisanega v občini. Zato so ga tudi občani ob priliki, ko je avstrijski cesar dal svojim narodom ustavo, izvolili za župana. Ob enem z župansko izvolitvijo so morali občani Francu na občinske stroške postaviti še eno hišno poslopje, kjer je imel nastanjeno občinsko pisarno, dve ječi za morebitne aretirance in še par drugih prostorov. V spomin na to ima ta kmetija še zdaj dvojno hišno poslopje. Župan Franc je bil na svojo službo nemalo ponosen. Ko se je v bližnjem trgu ustanovila c. kr. okrajna sodnija, ki pa je zaradi premajhnega delokroga obstojala samo 5 let, se je Franc čisto pogospodil. Uradniki pri okrajni sodniji so kmalu zavohali županovo častihlepno; kadili so mu in ga častili za »gospoda«, a on jim je v zahvalo pogosto prirejal pojedine, ki sicer niso dosegale obilnosti in dobrot poedin evangeljskega bogatina ali rimskega Lukula, pa vseeno povzročale izdatke, ki se niso krili z dohodki posestva. Gospodarstvo mu je začelo nazadovati še tembolj, ker tudi v njegovem zakonskem življenju ni bilo vse v redu. Prav posebno, odkar je umrl sosed Drčej, je župan Franc čedalje manj maral za — svojo postarno ženo, tembolj pa se za-

Nakupite za praznike:

rozine, moko, kavo, čaj, riž itd. itd. v trgovini 1240

Anton Fazarinc, Celje

Samo sveža in prvovrstna roba po najnižjih dnevnik cenah.

nimal za vdovelo sosedo, mlado in zalo Pepco. Materi županji to ni ostalo prikrito, zato je nastajala med njima vedno večja mržnja in od dne do dne se je množil kreg in prepir. Vendar si zaradi nazadovanja gospodarstva župan Franc ni bil posebno v skrbi. »Nimam strahu, da bi se zdelal in prišel ob svoj grunt«, je rekel večkrat svojim gospodskim in kmečkim prijateljem. »Brat Štefan ima precej pod palcem, vedno je bolehen in dolgo ne bo več; komu truge, mu naj zapusti svoje prihranke če ne meni!« Tako je modroval Franc in delal račun brez »krčmarja«.

Štefan je po 16letnem kaplanovanju dobil župnijo Sv. Jurija na Kobanskem. Ni imel sreče. Dne 8. marca 1863 mu je pogorelo župnišče in šola. Zato je že naslednje leto prosil in tudi dobil župnijo Sv. Martina v bližini Maribora. Ker je bil skromen in varčen, si je v teku svojega službovanja prihranil lepo svoto denarja. Rad je imel svojega brata in je bil namenjen, sporočiti mu dobršen del svojega premoženja. Kakor pa vsaka stvar pride enkrat na svetlo, je tudi župniku Štefanu prišlo na ušesa razsipno in pohuljivo življenje bratovo in kako težko že čaka na njegove prihranke. Štefan je dobro vedel, da človek ne sme na prvi hip vsega verjeti, kar o svojem bližnjem slabega sliši; zato je sklenil, da hoče o razme-

rah na bratovem domu bolj zanesljivo poizvedeti.

Bilo je ob času stavke košnje, zvečer ob večni luči, ko prikrevsa na dvorišče, kjer je gospodaril Franc (ki pa takrat že ni bil več župan), star in čisto sključen berač, hoteč prositi za nekaj večerje in prenočišče. Iz hiše se je glasilo žensko kreganje in vpitje, vmes so padale robate kletve in ostudne besede, ki značijo same grde lastnosti. Berač si ne upa v hišo, rajši gre v hlev in se vsede na pol polomljeno klop. V hlevu vpraša priletnega hlapca: »Kaj pa pomeni ta vrišč v hiši?« — »Kaj pomeni!« ponovi hlapec, »to pomeni, da pri nas ni več ljubega miru! Odkar pač imata naš gospodar in sosedinja-vdova nedovoljeno razmerje med seboj, je pri nas pravi pekeli!« In še vzdihujoč pristavi: »Oh, ko bi vse to vedel gospod Štefan!« — »Kdo pa je gospod Štefan?« pozorno vpraša berač. — »Gospod Štefan je brat našega gospodarja in že več let župnik pri Sv. Martinu!« odgovori hlapec. — Berač ni vprašal ne besedice več, kakor da bi ga to vse, kar je slišal, ne zanimalo dosti; a v resnici si je mislil: hvala Bogu, ravno prav sem prišel! Nič ni več prosil večerje, temveč švedral v bližnjo stelno uto, se zvalil na mehko in prijetno dišečo praproto ter zaspal. Naslednje jutro je takoj po zajutru odšel po poti, po kateri je prejšnji dan prišel. Silno se mu je mudilo preko Drave mimo Šmarjete v grabo Sv. Martina, da čimpreje naznani župniku Štefanu, kako izvrstno se mu je posrečilo od njega samega naročeno poizvedovanje.

Z žalostnim obrazom in bridkostjo v srcu je poslušal župnik Štefan beračovo poročilo. Po kratkem premišljevanju je storil odločen sklep: Nekaj malega bom sporočil bratu v oporoki, da ne bo zamogel reči, da sem ga čisto prezrl; da bi pa z večino mojih prihrankov podpiral njegovo pregrešno življenje, tega kot duhovnik nočem, ne morem in ne smem!

tri tedne in se vrnilo povprečno s 500—2000 centi rib. Pri Islandiji, Skagerraku in Kattegatu po 7 do 8 dni loveči parniki nalovijo v tem kratkem času 150 do 300 centov rib. Največji ribolov je uspel pred leti ob norveški obali in v Belem morju lubeškemu ribišskemu parniku. Po osmih dneh se je vrnil z 2000 centi rib.

Srednjeveška kazna za dvoženstvo.

Ko je poročil l. 1233 v belgijskem mestu Dendermonde neki meščan dve ženi, ga je obsodilo sodišče po tedajni navadi na smrt. Kot poostritev kazni je bilo še odrejeno, po usmrtitvi glavo razpolo-

nego jaz; sumničil je Tima; kaj pomembnega sem mogel reči proti temu.

Medten, ko sem tako v misli zatopljen stal pri oknu, je stopil Boltežar v sobo.

»Ah — vi ste tu? In — katera je ta — Milčka ali Malčka?«

Deklica je vstala, pokrila obraz z rokami in odšla iz sobe.

»No, no!«

»Gospod Boltežar, na izprehod pojdiva! O važnih stvareh se moram pogovoriti z vami.«

Še predno sva mogla zapustiti sobo, so se hrupoma odprla vrata in na pragu je stala postava na smrt bolne in nenadoma vstale Milčke.

O, kakšna podoba! Sicer tako natančno, prenapeto krepostno dekle je stala pred nama v nočni srajci in nepočesana. Dolga kita je mahala po njenem hrbtu, na nogah pa je imela copate. Cvileč je tekla Malčka za sestro.

»O, pamet je izgubila — zmešalo se ji je — v sami srajci teče k gospodoma! Milčka, Milčka, sramuj se, pridi nazaj!«

Grabila je po njej, se boriša z njo. Toda Milčka se ni dala spraviti iz sobe.

»Pusti me! Govoriti moram! S tem le tukaj! Pri tej prič!«

Zavihtela je časopis v roki in zakričala:

»Kdo je ubil Bianco? Kdo? Vprašam? Tim morebiti? Vi — vi osel — prismođa — telebant!«

»Dovolite!« je opomnil Boltežar, ki ga je tako napadla. »Kaj si predrznete?«

»Kaj pa ste si predrznili vi, podlež? Spravili ste gospoda Tima v sum — mojega — mojega ljubega ženina! Umoril pa jo je stari Grčar — tu je napisano! In sedaj je Tim izginil. Sedaj je izginil moj ženin!«

Omahnila je na stol in zajokala, da bi se smilila kamenu.

Boltežar je strogo stal pred njo.

»Gospodična Emilija!« je rekel mrzlo-mirno, »mojih razlogov za sum o odpuščenem služabniku Timu ta časopisna novica nikakor ni omajala. Za žalitve pa, ki ste mi jih ravnokar vrgli v obraz, vas ne bom nadlegoval s sodnijo, ker ste jih izgovorili v svoji prenapetosti. Sicer pa

Kakor sklenil, tako storil. Ko je dne 15. marca 1879 župnik Štefan — 60 let star — odšel v večnost po svoje plačilo, je brat Franc podedoval za njim v oporoki mu določeni drobec premoženja, s katerim si ni mogel kdovekaj pomagati. Gospodarstvo mu je šlo polagoma, a sigurno navzdol, končno je moral posestvo prodati in je umrl — zapuščen in pozabljen — 6. septembra 1894. Spomin na njega vedno bolj gineva, tem bolj pa se blesti spomin njegovega brata Štefana, ki je večino premoženja volil Dijaškemu semenišču v Mariboru, in s tem pomagal položiti temelj zavodu, v katerem se nam odgojujejo duhovski in svetni voditelji.

Grob nekdanjega župana Franca je že prerasla trava in zastonj iščeš križ z napisom, ki bi kazal kraj njegovega počivališča; nasprotno pa kaže gomilo ponižnega župnika Štefana mramornat spomenik z napisom, da ga je: V hvaležni spomin svojemu dobrotniku postavilo Dijaško semenišče.

Komposteljski.

Poslednje vesti.

Bivši predsednik Mohorjeve družbe umrl. Dne 10. decembra je umrl v Celovcu v izredni starosti g. kanonik Janez Vidovic. Rajni se je rodil dne 5. junija 1842. Novo sv. mašo je pel leta 1869. Precej časa je kaplanoval in opravljal kot provizor razne slovenske župnije po Koroškem. Slovenci so mu sledili pri vseh volitvah. Celovski stolni kanonik je postal leta 1901 in po smrti prošta Lamberta Einspielerja leta 1906 ga je izvolil odbor Družbe sv. Mohorja za predsednika. Predsedoval je družbi do njene povojne preselitve v Celje. Blagopokojnemu koroškemu narodnemu delavcu ter voditelju ostani ohranjen med Slovenci časten ter hvaležen spomin!

Obsodba radi ropa. 23letni čevljar Konrad Hanžel iz Cezanjevcev pri Ljutomeru je ropal dne 3. marca v spanju nakupovalcu divjih kož Antonu Ferku 1300 Din. Mariborski senat je obsodil Ferka dne 11. t. m. na 2 in pol

leta robije in na triletno zgubo častnih pravic.

Roparski vlom in napad. 65letni Matija Sevnik posedal svoj samotni dom na Zahomcih pri Vranskem. Ima pri sebi samo 55letnega hlapca in je znan kot priden in imovit kmet. V noči od 9. na 10. decembra so vdrl pri Sevniku štirje maskirani lopovi in zahtevali pod prettno smrti od starca denar. Hudo so zdelali gospodarja in hlapca, a so se morali zadovoljiti po dolgem prebrskavanju s 30 Din. Lani junija je imel Sevnik nezaželjen obisk in so mu odnesli tedaj vlomilci 2500 Din, katere je dobil s pomočjo orožnikov nazaj.

Prašiča zaklali in odnesli. V noči od 9. na 10. decembra so obiskali neznanci svinjak posestnika Zobavnika v vasi Zakol pri Kamniku. V hlevu so zaklali pitane prašiča in zginili s plenom.

Predavanje v mariborski Vinarski šoli. V nedeljo dne 17. t. m. priredi Kmetijska družba za Maribor in okoliš predavanje o svinjski kugi in sicer v Vinarski šoli ob 10. uri predpoldne. Predava srezki živinozdravnik gospod Skofič.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Zemeljsko pot in trpljenje je končala 93letna Marija Filipič iz Lahonec. Rajna, ki je bila najstarejša občanka, mislim tudi župljanka, je vedno in povsod kazala svojo versko prepričanje. Bila je nad 200 otrokom babica, njim stala ob strani pri sv. krstu in je tako pripravila za nadaljnje življenje. Vprav pred enim tednom je umrl njen sin Martin Filipič, znan kot zidar po svoji marljivosti in delavnosti. Po enoletnem hudem trpljenju (revmatizmu) je legel v grob v 57. letu starosti, zapustivši žalujočo ženo. Okrepčana s tolažili sv. vere sta se drug za drugim preselila v večnost. Trupli počivata na tomaževskem nirodvoru, kjer bosta čakala z mnogimi drugimi vstajenja. Gospod, daj njima večni mir in pokoj! — V zakonske knjige se je dal vpisati priden mladenič zidar Franc Štih z nevesto Gerico Bratuša, oba iz Lahonec. Tik pred adventom sta si v krogu svojih prijateljev v farni cerkvi Sv. Tomaža pred oltarjem obljubila zakonsko ljubezen in zvestobo. Oba sta bila člana Marijine kongregacije ter želita članstvo obdržati. Želimo njima obilno zakonske sreče!

Polzela. Prostovoljna gasilska četa na Polzeli priredi na Štefanovo v dvorani Hranilnice in posojilnice dramo v treh dejanjih »Vrni-teva«. Ker se bo čisti dobiček porabil za gasilske potrebe, vas uljudno vabi odbor.

Sv. Frančišek v Savinjski dolini. »Glej preden ti odpade cvet, prah bodeš in pepel!« Resničnost teh preroških besed smo občutili v četrtek dne 7. t. m., ko smo spremili k večnemu počitku posestnika in gostilničarja Jozefa Firšta, po domače Martinovca, ki je v najlepši moški dobi moral nastopiti pot v večnost ter zapustiti žalujočo ženo in petero še malih otrok. Mrtvaške obrede je opravil č. g. župnik Vogrinec ob asistenci č. g. dekana Krančiča iz Ljubnega. V častnem številu so se udeležili pogreba svojega tovariša gasilci iz domače kakor tudi iz sosednjih župnij. Pevski zbor mu je pod vodstvom pevovodje Ivana Časl zapel v zadnji pozdrav: »Spomladi vse se veselie in »Z Bogom ti prijatelj mili!« Pokojni Jože je bil varčen ter izobražen mož. Dolje časa je bil tajnik gasilnega društva in šolskega sveta kakor tudi zastopnik zavarovalnice »Dunava«. Prosvetnemu društvu je proti mali najemini dal na razpolago prostor za razne prireditve. Bil je tudi naročnik »Slovenskega gospodarja«. Akoravno je bil po telesu krepak, ga je napadla težka bolezen, kateri je po dolgotrajnih mukah podlegel. Za vse prestano veliko trpljenje mu dodeli nebeški Gospod uživati rajsko veselje!

Singer šivalni stroj z garancijo proda za 800 Din; mehanična delavnica Rupert Draksler, Vetrinjska ulica 11. 1243

Pridnega hlapca, starejšega, sprejme takoj F. Zigart, Spodnji Porčič 39, pošta Sv. Trojica v Slov. goricah. 1244

Lovska puška dvocevka, kovčeg, gramofon, i peč, slamoreznica, 2 nova voza, 1 vaga, vse dobro ohranjeno, se proda. Arh Leopold, Podlipovica 12, pošta Medija-Izlake. 1245

Ali si že obnovil naročnino?

sem z vami in s to hišo za zmeraj pri kraju. — Gospod Hubert, jaz grem; ne maram biti več v tem tako neprilicnem položaju.»

Lepo in ponosno je govoril te besede, lepo, ponosno in pokonci je gospod Boltežar tudi zapustil gostilno. Jaz sam najprej nisem vedel, kaj naj storim; šele ko se je tudi Malčka, ki je bila sicer kakor golobica, izprevržla v besno, divjo mačko, planila nad svojo sestro, in ji začela očitati, da je šla v nesramni spodnji obleki v moško družbo in sedaj njega — njenega srčno ljubljene-gospoda Boltežarja — za vselej in za večno pregnala, tedaj sem čutil, da je pri tem sesterskem prerekanju moja navzočnost odveč in sem se potuhnil skozi vrata.

Boltežar me je čakal sto korakov od hiše.

»Kako je že rekel nemški pesnik Gothe?« je zagodrnjal. »Tedaj se izprevržejo ženske v hišene.«

»Res!« sem odgovoril, sicer nisem rekel nobene besede. Kajti sladko skrivnost, da ga Malčka ljubi, sem hotel shraniti za boljši čas.

Trinajsto poglavje.

Poletje. — Zlata mati. — Pravda zoper Grčarja.

Že tedne svojih zapiskov nisem več nadaljeval. Mislim, da sem bil prelen za to. Že v šoli je bilo poletje z menoj večer križ in v hladnejših mesecih sem moral dohiteti, kar sem v vročih zamudil.

Poletje napravi iz mene sanjača. Ure in ure lahko ležim ob robu gozda in opazujem bele oblake, ki se vlečejo po modrem nebesnem morju. Bele ladje so to, ki jih ravna pošastno moštvo. Kar so naložili, to so človeške želje in hrepene-nja, vriski in tožbe, ki se dvigajo proti nebu, solze veselja in bolečine, ki izhlape na človeških trepalnicah, samotne misli in poslednji spomini, ki se kakor potapljaajoči se oprijemljejo krova. Vse to se pelje po modrem božjem morju in izgori v večerni zarji.

Nato pride noč. —

Dalje sledi.

vili na dvoje in izročiti vsaki ženi en de!

Največji sodi.

Po celem svetu je znan sod v nemškem mestu Heidelberg, ki drži 210.000 litrov ali 218 nemških veder. Še večji je bil sod v nemški trdnjavi Königstein pri mestu Dresden. Držal je 276 nemških veder. Njegova vsebina je tehtala 5428 centov. Poln sod s svojo lastno težo je tehtal 6348 centov. Tretji orjaški sod s 161 vedri je bil shranjen v nemškem gradu Gröningen. Zallbog da so bili omenjeni sodi vse bolj za oko, nego pa za shranjevanje vina.

Širite „Slov. gospodarja“!